

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการแก้ปัญหาหนี้นอกระบบอย่างยั่งยืนของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี

The Implementation of Sufficiency Economy Philosophy for Sustainable Informal Debt Resolutions of Armed Forces Families, the 1st Army Area in Nonthaburi Province

ปัญญาตต นวฤทธิศวิน¹, วิจิตรา ศรีสอน², สันฐาน ชยมนนท์³

Panyatat Navaritsavin, Wijittra Srisorn, and Sunthan Chayanon

Received: August 4, 2022 Revised: August 6, 2022

Accepted: September 25, 2022

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1. เพื่อศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการแก้ปัญหาหนี้นอกระบบอย่างยั่งยืน 2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของปัญหาหนี้นอกระบบและ 3. เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาหนี้นอกระบบอย่างยั่งยืนด้วยหลักการเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา หน่วยงานต้นสังกัดกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรีจำนวน 2 คน กำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 คน และตัวแทนครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี

¹รัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program (Politics and Government) College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: s63463825022@ssru.ac.th

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: wijittra.sr@ssru.ac.th

³ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: sunthan.ch@ssru.ac.th

1 ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 22 คนใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์กึ่งสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลใช้การตีความหรือการแปลความจากบทสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า

1) การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการแก้ปัญหานี้นอกระบบอย่างยั่งยืน พบว่า ครอบครัวกำลังพลต้องดำเนินชีวิตด้วยความพอประมาณ รู้จักประมาณตนเอง ตั้งอยู่บนความมีเหตุผลมีการตัดสินใจอย่างรอบคอบ มีการมีภูมิคุ้มกัน ซึ่งเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น การมีความรู้ ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ สามารถนำมาวางแผนในการดำเนินชีวิต ตั้งมั่นอยู่บนคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของปัญหานี้นอกระบบ ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญคือลดการบริโภคนิยม ลดกระแสค่านิยมใหม่ ปัญหานี้เกิดจากจำนวนสมาชิกในครอบครัวเกิดปัญหาจากการขยับฐานะทางสังคม และจากกลุ่มเพื่อนต่าง ๆ เช่น การพบปะสังสรรค์ การมีหน้าตาทางสังคม การสนับสนุนกันเองในกลุ่มเพื่อน 3) แนวทางการแก้ปัญหานี้นอกระบบอย่างยั่งยืนด้วยหลักการเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัว กำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี พบว่าครอบครัวกำลังพลนำหลักความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ความมีเหตุผลที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็น ตามกำลังที่ตนมี งบประมาณที่จำกัด การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ (Keywords): เศรษฐกิจพอเพียง การแก้ปัญหานี้นอกระบบ ครอบครัวกำลังพล

Abstract

The objectives of this study are: 1) to study the application of the sufficiency economy philosophy in solving the informal debt problem sustainably, 2) to analyze the key elements in the informal debt problems, and 3) to present a sustainable solution towards informal debt problems based on the principle of sufficiency economy of the military families in the 1st Army Area in Nonthaburi province. This is a qualitative research in which the data are collected from the

key-informants including the 2 unit supervisors in the 1st Army Area in Nonthaburi province, 10 military officers, and another 10 family representatives in the said area. The research instrument includes an interview form. The data analysis is based on the inductive analytic interpretation.

The results showed that: 1) the application of the sufficiency economy philosophy in solving the informal debt problem in a sustainable manner is based on the moderation way of living. This refers to the rationality, self-assessment, careful decision, and immunity in order to cope with changes that might occur. 2) The elements of informal debt problems include the reduction on consumerism, trends, social status, and friends such as meeting and social gatherings. 3) The sustainable approaches in solving the informal debt problems of the families dwelling in the 1st Army Area in Nonthaburi province are the appropriateness, rationality based on the necessity, budgeting, preparation and readiness for changes including various knowledge concerning lifestyle, morality, perseverance, and intelligence.

Keywords: Sufficiency economy philosophy, solving informal debt problems, armed forces families

บทนำ (Introduction)

ปัญหาหนี้ในระบบเป็นปัญหาที่กระจายไปทั่วทุกพื้นที่ในประเทศไทย ไม่ใช่เพียงแค่กลุ่มคนที่มีรายได้น้อยที่อาศัยเงินกู้ในระบบ แต่ปัจจุบันกลุ่มคนที่มีรายได้สูงก็หันมาอาศัยเงินกู้ในระบบกันมากขึ้น เนื่องจากเป็นวิธีการที่สะดวกและสามารถหาแหล่งเงินได้โดยง่าย ซึ่งต่างจากการกู้เงินจากสถาบันการเงิน ที่ระมัดระวังในการปล่อยกู้เป็นเหตุให้ประชาชนหันไปพึ่งพาแหล่งเงินที่อยู่นอกระบบมากขึ้น ปัญหาหนี้ในระบบจึงถูกยกมาเป็นหัวข้อหนึ่งที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ตามแนวทางยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในข้อที่ 3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ และข้อที่ 4) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาค

ทางสังคม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อลงพื้นที่เข้ารับทราบปัญหาจากประชาชนโดยตรงและต่อจากนั้น ก็จะเป็นการนำปัญหาที่ได้รับทราบฯ แจ้งให้หน่วยงานฯ ที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการแก้ไข ซึ่งเป็นที่มาของโครงการ “การแก้ปัญหาภาระหนี้สินนอกระบบ” (วิทยา จันทรแดง, 2556) จากสภาพการณ์ในปัจจุบันนี้พบว่าปัญหาหนี้นอกระบบเกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจที่ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ปัญหาจากลักษณะนิสัยของลูกหนี้ในการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยไม่เหมาะสมกับฐานะของตน ปัญหาของสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นวัตถุนิยมมากยิ่งขึ้น ปัญหาการไม่สามารถกู้ยืมเงินในระบบสถาบันการเงินได้ และปัญหาด้านการศึกษาทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงิน รวมทั้งผู้ประกอบการปล่อยเงินกู้นอกระบบ มีการดำเนินการหลายสิ่งที่ไม่ดีกฎหมาย ดังนั้น ปัญหาเรื่องหนี้นอกระบบจึงเป็นปัญหาที่ทำให้ประชาชนคนไทยส่วนหนึ่งไม่สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล คือ “อยู่ดี” ได้ซึ่งส่งผลกระทบต่อนโยบายพัฒนาประเทศของรัฐบาลที่ต้องการให้ประชาชนไทย “อยู่ดี มีสุข” โดยตรง อีกทั้งปัญหาหนี้นอกระบบนั้นเกี่ยวข้องกับ “เงินนอกระบบ” ด้วย ซึ่งยังเป็นที่น่ากังวลว่าเงินนอกระบบในปัจจุบันนี้มีอยู่ทั่วไปจำนวนเท่าไร มีส่วนใดบ้างที่ถูกนำไปสนับสนุนกิจกรรมที่ไม่เป็นคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ จึงนับว่าการแก้ปัญหาหนี้นอกระบบนั้นเป็นภารกิจที่สำคัญภารกิจหนึ่งซึ่งผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรจะทำให้ความสำคัญในดำเนินการเพราะไม่เพียงแต่เป็นการตอบสนองแนวนโยบายของรัฐบาลแล้ว ยังเป็นการช่วยเหลือพี่น้องประชาชนคนไทยให้หลุดพ้นจากการหนี้สินล้นพ้นตัว ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นไปพร้อม ๆ กันทั้งชุมชน หรือสังคมอย่างยั่งยืน (สิริกมล นาเมืองรักษ์, 2556) ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 ซึ่งมีการแพร่ระบาดไปทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยส่งผลกระทบในวงกว้างทั้งด้านสาธารณสุขเศรษฐกิจสังคม ทำให้วงจรการดำเนินชีวิตได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ซึ่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่สีแดงที่มีการระบาดเป็นอย่างหนัก และทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จึงทำให้การประกอบอาชีพยากลำบากไปด้วย ครอบครัวของกำลังพลในพื้นที่ได้ประสบปัญหาตามมาเป็นอย่างหนัก ซึ่งบางครอบครัวมีหนี้ครัวเรือนอยู่แล้ว หรือมีหนี้นอกระบบที่สามารถชำระได้อยู่แล้วเมื่อประสบปัญหาวิกฤติอีก จึงทำให้ครอบครัวของกำลังพลไม่มีรายได้มาจ่ายหนี้นอกระบบ เนื่องจากไม่สามารถประกอบอาชีพได้ (พิรญา เขตพงษ์, 2564) จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาปัญหาหนี้นอกระบบของครอบครัวกำลังพลในช่วงสถานการณ์ปัจจุบัน

ซึ่งเกิดปัญหาการหารายได้ การประกอบอาชีพ การได้มาซึ่งรายได้ และการดำรงชีวิตอยู่ในช่วงสถานการณ์ปัจจุบัน โดยมองว่าการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาประยุกต์ใช้นั้น จะทำให้ครอบครัวกำลังพลสามารถบรรเทาวิกฤติที่กำลังเผชิญอยู่ ณ สภาพการณ์ตอนนี้ได้ไม่มากนักน้อย หากเมื่อมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องแล้วจะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการแก้ปัญหาหนี้ในระบบอย่างยั่งยืนของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของปัญหาหนี้ในระบบของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาหนี้ในระบบอย่างยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ 1). ผู้บังคับบัญชา หน่วยงานต้นสังกัดกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี 2). กำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี และ 3). ตัวแทนครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสัญลักษณ์ (Typical Case Sampling)

(ประไพพิมพ์ สุธีวสินนท์ และประสพชัย พสุนนท์, 2559) เป็นการเลือกตัวอย่างในเชิงสัญลักษณ์ โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยให้ความสนใจ คือ 1). ผู้บังคับบัญชา หน่วยงานต้นสังกัดกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรีจำนวน 2 คน 2). กำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 คน และ 3). ตัวแทนครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key – information) ในการศึกษาในครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 22 คน สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มที่ 2 และ กลุ่มที่ 3 นั้น ผู้วิจัยเลือกมาจากคุณสมบัติเฉพาะจากผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการกู้เงินในระบบ และ

สามารถบริหารจัดการใช้เงินกู้ยืมในระบบได้ตามกำหนด ทั้งนี้สำหรับทั้ง 2 กลุ่มที่เลือกมานั้น ได้รับความยินยอมให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจในการตอบข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ หากเกิดความคับข้องใจในระหว่างที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกสามารถถอนตัวได้ทันที

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open end) และคำถามที่ตรงกับวัตถุประสงค์ และทำการสืบค้นข้อมูลด้วยการกำหนดประเด็นหลัก (Main Issue) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต หนังสือทางวิชาการ บทความ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งกำหนดประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้า และการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) ด้วยการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ ที่มองเห็นที่เก็บรวบรวมมาได้จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการศึกษาสรุปผลการวิจัยการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการแก้ปัญหาหนี้ในระบบอย่างยั่งยืนของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี พบว่า

1) ความพอประมาณ : ครอบครัวกำลังพลนำหลักความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า ความพอประมาณครอบครัวกำลังพลนั้น เป็นความพอประมาณโดยการรู้จักประมาณตนเอง การปรับตัวในสิ่งที่ไม่เกินเลย ไม่โอ้อวด ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินตัว เกินกำลังที่ตนเองมี ความรู้จักประมาณตนเอง พอใจในสิ่งที่มี ไม่โลภ สามารถลดรายจ่ายได้หลายทาง พออยู่พอกิน ในการประกอบอาชีพ การทำมาหากิน ลดการพึ่งพาพยายามซื้อให้น้อยที่สุด การไม่กู้ยืมเพื่อนำมาใช้จ่าย

2) ความมีเหตุผล : ครอบครัวกำลังพลนำหลักความมีเหตุผลที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็น ตามกำลังที่ตนมี (งบประมาณที่จำกัด) การคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการ

กระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ พบว่า ความมีเหตุผลนั้นเป็นการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ด้วยงบประมาณที่มีจำกัด พิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบมีการคิดไตร่ตรองให้ดี ก่อนตัดสินใจ ต้องจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดให้รอบคอบว่าจะใช้จ่ายเงินที่มีจำกัดอย่างไรให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และเรียงลำดับความจำเป็นมากที่สุด ต้องอยู่บนความจำเป็น และความพอประมาณ ตามกำลังงบประมาณที่มี บนพื้นฐานความประหยัด ต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งเป็นการใช้ชีวิตอย่างระมัดระวัง ต้องคิดอย่างรอบคอบทั้งในด้านของรายจ่าย การก่อหนี้ การลงทุน เพื่อให้มีเงินเก็บออมไว้ใช้ในยามที่จำเป็น

3) การมีภูมิคุ้มกัน : ครอบครัวกำลังพลมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล พบว่า การมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เป็นการใช้ชีวิตที่ไม่ประมาท วางแผนการใช้ชีวิตอย่างรอบคอบ ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่าย ลดความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพ สร้างวินัยการออมให้กับตนเอง การยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีความรู้และคุณธรรม ยึดทางสายกลาง พอใจกับชีวิตที่พอเพียง รู้จักพึ่งตนเองและแบ่งปัน ช่วยเหลือคนในครอบครัวและคนอื่น ๆ มีสุขภาพใจและกายที่ดี สร้างความอบอุ่นในครอบครัว หารายได้เสริมเพื่อลดความเสี่ยง

4) การมีความรู้ : ครอบครัวกำลังพลมีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้น มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติพบว่าการมีความรู้นั้น จำเป็นต้องเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎี ด้านการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ นำความรู้ด้านทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง นำความรู้ที่ได้เรียนรู้นำมาวางแผน และความระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตเป็นผู้มีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ เพื่อพัฒนาตนเองพึ่งตนเองได้ดี เชื่อมโยงความรู้ กับหลักปฏิบัติจริง ทำให้ดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบระมัดระวังในการปฏิบัติตน

5) ด้านคุณธรรม : ครอบครัวกำลังพลมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต พบว่า ด้านคุณธรรมของ กำลังพลนั้น ประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ซึ่งได้แก่ต้องมีความขยันหมั่นเพียร ประหยัด มีความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม เป็นผู้ที่มีความสุภาพ รักษาความสะอาดทั้งกายวาจาใจ สร้างความสามัคคี เป็นผู้ที่มีน้ำใจ มีความกตัญญู ความมีสติสัมปชัญญะในการดำเนินชีวิต มีความประหยัด ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติตนในการ ประกอบอาชีพที่ถือว่าเป็นสิ่งที่ทำงานเหมาะสม และยอมรับ

การวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของปัญหานี้ของระบบของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี พบว่า

1) บริโณคนิยม : การบริโณคนิยมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวเกิดหนี้ได้ ซึ่งเป็นการต้องการเกี่ยวกับการซื้อและการตอบสนองความต้องการสินค้าต่าง ๆ ของคนในครอบครัว คือราคาค่อนข้างแพง เกินกำลังก็ต้องหาเงินมาซื้อสิ่งของฟุ่มเฟือยในสมัยก่อน กลายเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในปัจุบัน เช่น ทีวี ตู้เย็น จำเป็นต้องใช้ ซึ่งทำให้เกิดการสร้างหนี้ขึ้นมาจากสิ่งเหล่านี้ได้ การตกเป็นเหยื่อของการตลาด การซื้อของเงินผ่อน การซื้อของตามกระแสสังคม ที่ได้รับสื่อต่าง ๆ รสนิยมหรู แต่รายได้ต่ำ ก็จะทำให้เกิดหนี้ได้ ดังนั้นเพื่อให้ครอบครัวไม่เกิดหนี้ ความต้องการสิ่งของต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงสิ่งที่จำเป็นต้องบริโภค มิฉะนั้นจะทำให้เกิดอันตรายต่อตนเองหรือ ครอบครัว ส่วนใหญ่สิ่งที่จำเป็นในการครองชีพ คือ ปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่ อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ต้องลดละเลิกสิ่งที่ไม่มีความประโยชน์หรือไม่ก่อหนี้ให้กับครอบครัว ต้องทำการประมาณการบริโภคไม่มากหรือน้อยเกินไป โดยคำนึงถึงคุณภาพราคาที่เหมาะสม ใช้จ่ายตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พอประมาณ มีเหตุผลไม่เลียนแบบการบริโภค ไม่ฟุ่มเฟือย ทำให้ใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการอย่างคุ้มค่า

2) ค่านิยมใหม่ : ปัญหานี้ของระบบของครอบครัวกำลังพลเกิดจากค่านิยมในการ บริโภคค่านิยมในวัตถุ การมีค่านิยมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น มือถือ อุปกรณ์ไฟฟ้าต่าง ๆ ของคนในครอบครัว พบว่า ค่านิยมใหม่ ที่ทำให้เกิดปัญหานี้ในครัวเรือนนั้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นค่านิยมเกี่ยวกับกระแสในสังคม การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ การที่ใช้สินค้าราคาแพง การใช้สินค้าแบรนด์เนม การรับประทานอาหารแพง ๆ ได้กินอาหารในภัตตาคารหรู ๆ มีรถยนต์ขับชีวิตที่หรูหรา แต่รายได้ของตัวเองนั้นไม่เท่ากับรายจ่ายที่มี ทำให้มีเงินไม่เพียงพอ เกิดการขาด

สภาพคล่อง ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การมีบัตรเครดิต ความต้องการสิ่งทีขาดหาย เมื่อตอนเป็นเด็ก ภาวะเศรษฐกิจบีบรัดเสียจนต้องไปกู้หนี้ยืมสิน พฤติกรรมของครัวเรือนซึ่งส่วนหนึ่งขาดทักษะความรู้ทางการเงินและ มีค่านิยมมองความสุขแค่ในปัจจุบันโดยไม่คำนึงถึงอนาคต นิยมตะวันตก การมีค่านิยมเกี่ยวกับชอบงานฟุ่มเฟือยหรูหรา การขาดระเบียบวินัย การนิยมใช้ของที่มาจากต่างประเทศ การไม่รู้จักประมาณในการใช้จ่าย การไม่ชอบเห็นใครดีเด่นกว่าตนเอง ทำให้กระทบต่อรายจ่ายในครัวเรือนทั้งสิ้น

3) ลักษณะครอบครัว : ปัญหาหนี้ในระบบของครอบครัวกำลังพลเกิดจากจำนวนสมาชิกในครอบครัว ผลกระทบจากบริบทแวดล้อมสภาพความเป็นอยู่ของคนในครอบครัว พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวนั้นมีผลต่อปัญหาหนี้ในระบบของครอบครัว หนี้เกิดจากคนในครอบครัว เกิดจากสภาพเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ต้องนำเงินมาดูแลสมาชิกในครอบครัว บางครอบครัวหาเข้ากินค่า เลี้ยงดูหลายคน ก็ทำให้ไม่เพียงพอ นำมาใช้หมุนเวียนในการดูแลสมาชิกในครอบครัว การศึกษาเรียนต่อของบุตรหลานในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าครองชีพในครัวเรือน ทำให้รายได้ไม่เพียงพอ การกู้หนี้ยืมสินมองว่ากู้ได้เงินง่าย ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ไปกู้เท่าไรก็ได้ตลอดเวลา จึงหันมากู้ในระบบแทนในระบบกันเป็นส่วนใหญ่ทำให้จำนวนหนี้เพิ่มมากขึ้น ๆ เป็นเงินลงทุนในการทำมาหากิน เป็นเงินที่นำมาหมุนเวียน เป็นเงินที่นำมาใช้ในยามฉุกเฉินและจำเป็น ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้หันไปหาที่พึ่งซึ่งก็คือเงินกู้ในระบบที่นำมาหมุนเวียนในครอบครัวนั่นเอง

4) การขยับฐานะทางสังคม : ปัญหาหนี้ในระบบของครอบครัวกำลังพลเกิดจากหนี้สินที่เกิดจากการเลื่อนฐานะหรือจากการขยับฐานะทางสังคมของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งได้มาโดยแลกกับการเปลี่ยนแปลงสภาพที่อยู่อาศัย การมียานพาหนะในชีวิตประจำวันของสมาชิกในครอบครัว พบว่าการขยับฐานะทางสังคม เป็นการสร้างภาระในระยะยาว เป็นการสร้างหนี้เพื่อแลกกับความมั่นคงปลอดภัยให้กับครอบครัว ต้องเป็นไปอย่างรอบคอบ ค่อยเป็นค่อยไปต้องเป็นไปตามกำลัง ไม่ฟุ่มเฟือย ราคาไม่แพงเกินไป เหมาะสมกับรายได้ที่มี ไม่ต้องไปกู้เงินมาเพิ่ม ไม่ควรเป็นหนี้ในระบบ เพราะอัตราดอกเบี้ยแพงมาก ควรเข้าระบบดีที่สุด ต้องมีเมื่อพร้อมดีกว่าไปกู้หนี้ยืม ต้องวางแผนการเงินดี ๆ และมองความจำเป็นที่พึงจ่ายได้ วางแผนทางการเงิน มีเงินออม ต้องดูความเหมาะสมกับตนเอง เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัวด้วย

5) กลุ่มเพื่อน : ปัญหาเพื่อนในระบบของครอบครัวกำลังพลเกิดจากกลุ่มเพื่อนต่าง ๆ เช่น การพบปะสังสรรค์ การมีหน้าตาทางสังคม การสนับสนุนกันเองในกลุ่มเพื่อน พบว่า ปัญหาเพื่อนในระบบของครอบครัวกำลังพลเกิดจากกลุ่มเพื่อนต่าง ๆ เช่น การพบปะสังสรรค์ การมีหน้าตาทางสังคม การสนับสนุนกันเองในกลุ่มเพื่อนนั้นมองว่า การพบปะสังสรรค์ก็มีบ้าง แต่ใช้วิธีการแชร์การแบ่งปันกันมากกว่า จะมีปัญหาติดเพื่อนจนต้องกู้ยืมอันนี้ไม่น่าจะมีปัญหา อาจจะมียืมที่เกเลเข้าครอบงำให้เพื่อนยืมบ้างหรือช่วยเหลือกันบ้างในกรณีที่เพื่อนเดือดร้อน

สำหรับแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อนในระบบอย่างยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรีพบว่าครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี ควรเริ่มต้นการดำเนินชีวิตด้วยความพอประมาณ ยึดมั่นในการรู้จักประมาณตนเอง การดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุผล พิจารณาความจำเป็น พิจารณาการดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของครอบครัว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับครอบครัว เพื่อให้มีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นทั้งอนาคตอันใกล้และวางแผนรับมือในระยะยาว ส่งเสริมให้เกิดความรู้ทั้งในด้านวิชาการอย่างรอบด้าน เพื่อนำมาประยุกต์และวางแผนการดำเนินชีวิต ครอบครัวต้องตระหนักถึงคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีความซื่อสัตย์สุจริต ขยันประหยัดและมีความอดทนเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

อภิปรายผล (Research Discussion)

ผลการศึกษาการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการแก้ปัญหาเพื่อนในระบบอย่างยั่งยืนของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี อภิปรายผลได้ดังนี้

ความพอประมาณ : การดำเนินชีวิตด้วยความพอประมาณของครอบครัวกำลังพลนั้นมุ่งเน้นไปที่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันที่รู้จักประมาณตน ยอมรับในสิ่งที่มี ปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ไม่ฟุ้งเฟ้อเกินตัว ประมาณตนเองในกำลังที่พึงมี ความพอประมาณในการลดรายจ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นเพื่อป้องกันการกู้ยืมเงินมาใช้ในการบริหารจัดการครอบครัว ซึ่งทำให้เกิดหนี้ระบบตามมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุจริต วิทยวัฒน์, พระครูวินัยธรรวชิต ปยุตโต, อรรพรรณ แก้วมาตย์ และพระวิวัฒน์ ธนวิโส (พรมศรี) (2564) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการศึกษา พบว่า การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้นั้นต้องทำการประยุกต์ให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต สามารถปรับตัวได้กับ

บริบทที่แตกต่างกันไปอย่างเหมาะสม รู้จักประมาณตน ใช้ชีวิตในวิถีที่มีการพัฒนาที่สมดุล ทำมาหากินแบบพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ สุกุลทอง, ดำรง กิตติชัยศรี, บรรยง ศรีตะวัน, จรัส สว่างทัพ (2564) ผลการศึกษาพบว่า การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรกร ต้องมีกลยุทธ์การดำเนินการอย่างมีระบบเชื่อมโยง และต่อเนื่อง ต้องประสานความร่วมมือทั้งระบบ จากหลายฝ่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน เกษตรกรและผู้บริโภค และต้องดำเนินการอย่างพอประมาณตามกำลังที่ตนมี

ความมีเหตุผล : ครอบครัวกำลังพลนำหลักความมีเหตุผลมาใช้ในการดำเนินชีวิต กล่าวคือ ครอบครัวต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่างที่อยู่รอบตัวและยอมรับผลของการกระทำนั้น ๆ ได้อย่างรอบคอบ ร่วมกันพิจารณาไตร่ตรองเหตุผลต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเรื่องของการจัดการเงินในครัวเรือน ต้องจัดสรรเงินอย่างคุ้มค่า เพื่อให้การใช้เงินในครัวเรือนเกิดประโยชน์มากที่สุด การจัดสรรค่าใช้จ่าย เงินเก็บ เงินออมในรูปแบบต่าง ๆ และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ซึ่งหากสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีเหตุผล จะทำให้ไม่ต้องพึ่งพาเงินนอกระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรัตน์ เขียวไพร (2560) การประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีความเสี่ยงด้านความพอประมาณในเรื่องการกำหนดขั้นตอนการผลิตที่ได้มาตรฐาน ความเสี่ยงด้านความมีเหตุผลในเรื่องการมีสถานที่จัดจำหน่ายเป็นของวิสาหกิจชุมชนเอง ความเสี่ยงด้านการสร้างภูมิคุ้มกันในเรื่องความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิรญา เขตพงษ์ (2564) การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกล่าวว่าความมีเหตุผลในการดำเนินชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของพื้นฐานความรู้ ความมีเหตุผลของแต่ละคน

การมีภูมิคุ้มกัน : ครอบครัวกำลังพลมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดจากภายในครอบครัวเพื่อวางแผนรับมือการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น สร้างภูมิคุ้มกันในเรื่องของการวางแผนชีวิต ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ การดำเนินชีวิตที่ไม่หลงผิด การร่วมแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันในครัวเรือน การมีสุขภาพกายที่ดี และสุขภาพใจที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรวิชญ์ จิตรเพ็ชร (2564) การบริหารจัดการ

ธุรกิจวิสาหกิจชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพโดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาพบว่าแนวคิดการดำรงอยู่ของชุมชน โดยการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชน และการปลุกกระแสให้ชุมชนมีความรักและหวงแหนชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ด้วยระบบสนับสนุน ได้แก่ ระบบความรู้ ข้อมูล และระบบความสัมพันธ์ มีภูมิความรู้ในการดำเนินชีวิตและสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรกร แพงไทย และคณะ (2564) ที่กล่าวว่าการสร้างและยืนยันต้นแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์นั้นสร้างภูมิคุ้มกันในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่อป้องกันอิทธิพลการตลาดจากภายนอกเข้ามากระทบกับวงจรเศรษฐกิจของกลุ่ม

การมีความรู้ : ครอบครัวกำลังพลมีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน การเตรียมความพร้อมรับกับข้อมูลข่าวสาร การปฏิบัติตนในยุคปัจจุบัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสภาวะปัจจุบัน นำความรู้ด้านวิชาการและภูมิปัญญามาร่วมในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาตนเอง ยึดหลักการพึ่งตนเองให้เกิดการถ่ายทอดและเชื่อมโยงความรู้กับหลักปฏิบัติจริงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหทัยชนก คະตะสมบุรณ์ (2564) การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านเนินถ่าน หมู่ที่ 6 ตำบลเสือโฮก อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่านำเสนอรูปแบบดังนี้ การเข้าถึงปัจจัยการผลิตใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด สร้างองค์ความรู้ได้รับองค์ความรู้จากภาครัฐ การตลาด จัดทำแผนยุทธศาสตร์ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ การบริหารจัดการมีการบริหารงานร่วมกันของชุมชนเพื่อให้เกิดการประกอบอาชีพที่ยั่งยืนและพัฒนาตนเองยกฐานะตนเองเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญพัทธ์ วัฒนจิรพันธ์ และจงจิต ลีอ่อนรัมย์ (2564) ที่กล่าวว่าปัญหาหนึ่งของเกษตรกรนั้นต้องสร้างกระบวนการมีความรู้ การมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมในพื้นที่เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตของเกษตรกร

ด้านคุณธรรม : ครอบครัวกำลังพลมีคุณธรรมตระหนักในคุณธรรม ยึดมั่นในหลักธรรมการดำเนินชีวิตอย่างมีสติ เป็นกรอบหลักในการปฏิบัติ เป็นผู้ที่ได้รับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม มีความสามัคคีในครอบครัว เป็นผู้มีน้ำใจ ดำเนินชีวิตด้วยความกตัญญูทดแทนที่ ร่วมกันแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ ให้กับครอบครัว ปฏิบัติตนในการประกอบอาชีพที่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงานเหมาะสมและสังคมยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไผ่ตรี อินทรีย์ะทวีช, บุญธิร์ศรี จิรสุดา, ปลายยอด อัญมณีชุมณี และอภิชาติ มหาราชเสนา (2564) การจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ผลการวิจัยพบว่าการจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ไม่สุดโต่งไม่โลก

มาก มีความเอื้ออาทรระหว่างสมาชิกชุมชน เพื่อให้คนมีความสุขและชุมชนเข้มแข็ง ดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเองโดยชุมชนเพื่อชุมชน สังคม และประเทศชาติด้วยความพอเพียง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางที่คำนึงถึงหลักการสำคัญ คือ ความพอประมาณความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน อาศัยหลักการพึ่งตนเองของแต่ละคนในทุกสาขาอาชีพควรดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง การพึ่งพาตนเอง รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังของตน ดำเนินชีวิตทางสายกลาง รวมตัวช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่ทำการใด ๆ ที่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นไม่ฟุ้งเฟ้อไม่ใช้จ่ายเกินตัว ไม่ลงทุนเกินขนาดและสอดคล้องกับงานวิจัยของรณเทพ บัวบุศย์ (2560) ที่กล่าวว่า การดำเนินชีวิตนั้นพฤติกรรม การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตประกอบด้วย การเป็นผู้มีคุณธรรมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบสำคัญของปัญหานี้ นอกระบบของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรีจากผลการศึกษา นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

บริโณคณิยม : การบริโณคณิยม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวเกิดหนี้ได้ เป็นการใช้จ่ายเกินกำลังที่มี การตกเป็นเหยื่อการตลาด การบริโณคณิคมค้าตามกระแสสังคม การมีรสนิยมหรูหรา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ต้องงบประมาณเป็นจำนวนมากในการใช้จ่ายเกี่ยวกับสินค้าบริโณคณิคมเหล่านี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดหนี้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับหทัยชนก คะตะสมบุรณ์ (2564) การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านเนินถ่าน หมู่ที่ 6 ตำบลเสือโฮก อำเภอมือง จังหวัดชัยนาท จากผลการศึกษาพบว่า การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนอย่างยั่งยืนนั้นต้องบริหารจัดการเรื่องของปัจจัยสี่ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต การเข้าถึงปัจจัยการผลิตใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ลดปัญหาหนี้สินและการดำรงชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียงได้เป็นอย่างดี

ค่านิยมใหม่ : เป็นค่านิยมเกี่ยวกับกระแสในสังคม ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งพฤติกรรมของครัวเรือนส่วนหนึ่งขาดทักษะความรู้ทางการเงินและมีค่านิยมมองความสุขแค่ในปัจจุบันโดยไม่คำนึงถึงอนาคต การมีค่านิยมเกี่ยวกับชอบงานฟุ่มเฟือยหรูหรา

การขาดระเบียบวินัย การนิยมใช้ของที่มาจากต่างประเทศ การไม่รู้จักประมาณในการใช้จ่าย การไม่ชอบเห็นใครดีเด่นกว่าตนเอง ทำให้กระทบต่อรายจ่ายในครัวเรือนทั้งสิ้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดหนี้ครัวเรือนตามมาอีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ ธัญญพัทธ์ วัฒนจิรพันธุ์ และ จิต ลีอ่อนรัมย์ (2564) ที่กล่าวว่าพอออกพอใจ เราต้องรู้จักพอ รู้จักประมาณตน ไม่ใคร่อยากใคร่ มีเช่นผู้อื่น เพราะเราจะหลงติดกับวัตถุปัญญาจะไม่เกิด "การจะเป็นเสือนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกิน หมายความว่า อิ่ม खुตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง" "เศรษฐกิจพอเพียง" จะสำเร็จได้ด้วย "ความพอดีของ ตน"

ลักษณะครอบครัว : ปัจจัยสำคัญที่พบอีกประการคือพื้นฐานและลักษณะของ ครอบครัว เช่น จำนวนสมาชิกในครอบครัว หนี้จากครัวเรือนที่เกิดจากสภาพเศรษฐกิจ รายได้ ของครอบครัว การดูแลสมาชิก ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของคนในครอบครัว ค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น ทุกวัน ทำให้ต้องหันมากู้หนี้ยืมสินเนื่องจากกู้ได้เงินง่าย ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน เป็นการ นำเงินมาหมุนเวียน เป็นเงินที่นำมาใช้ในยามฉุกเฉินและจำเป็นปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้หันไป หาที่พึ่งซึ่งก็คือเงินกู้ยืมหนี้ยืมสินที่นำมาหมุนเวียนในครอบครัวนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ บุญลือ วันทายนต์ (2563) ที่กล่าวว่าครอบครัวถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมประเภท หนึ่งมนุษย์จะมีวัฒนธรรมเหมือนกันอยู่อย่างหนึ่ง อันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปคือ ครอบครัวเพราะ ถือว่าครอบครัวมีความเป็นวัฒนธรรมสากล เช่นเดียวกับวัฒนธรรมสากลอื่น ๆ ถือว่าครอบครัว เป็นเรื่องของการสร้างหมู่คณะในกลุ่มย่อย เพื่อการอยู่รอดในการดำเนินชีวิต รวมทั้งเป็นแหล่ง หล่อหลอมให้สมาชิกของครอบครัว สามารถดำรงตนเป็นสมาชิกที่ดีและอยู่ในสังคมได้โดยการ ถ่ายทอดวัฒนธรรมอันเป็นพฤติกรรมประจำสังคม เพื่อสมาชิกสามารถเข้ากับสังคมได้

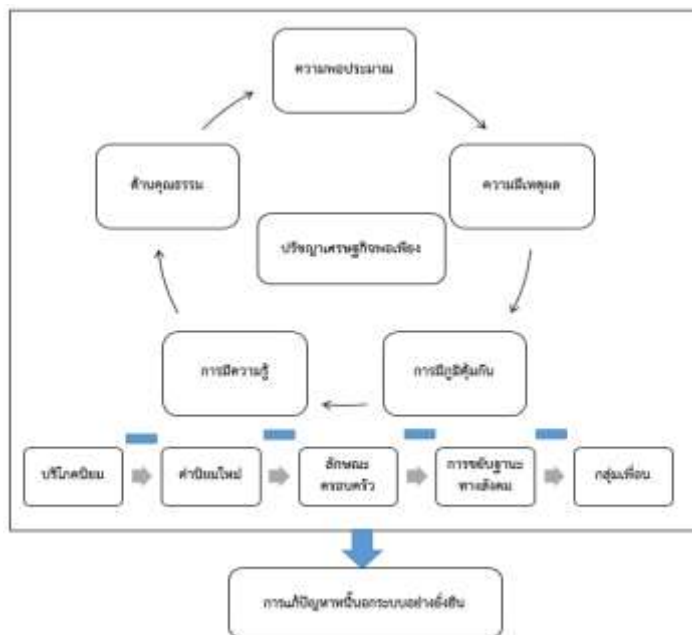
การขยับฐานะทางสังคม : การเลื่อนชั้นทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานของ ครอบครัวเช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพที่อยู่อาศัย การมียานพาหนะ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็ภาระใน ระยะยาว เพื่อแลกกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ในการขยับฐานะนั้นต้องทำไปอย่าง รอบคอบตามกำลัง เหมาะสมกับรายได้ที่มี ไม่ควรเป็นหนี้หนี้ยืมสิน หากมองเรื่องความคุ้มค่า ควรเป็นหนี้ในระบบ และต้องวางแผนการเงินดี ๆ และมองความจำเป็นที่พึงจ่ายได้ วางแผนทาง การเงิน มีเงินออม ต้องดูความเหมาะสมกับตนเอง เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัวด้วย ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญจันทร์ แซ่หลี่และคณะ (2562) ศึกษาการนำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของบุคลากรศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่

กล่าวว่าแนวทางส่งเสริมการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของบุคลากรศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ควรส่งเสริมให้บุคลากรใช้ปัญญาวิเคราะห์ปัญหาชีวิต ควรส่งเสริมให้บุคลากรทำแผนการใช้จ่ายเงิน ควรส่งเสริมให้บุคลากรใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ประหยัด พอเพียงตามอัตภาพ ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม ทีมงาน และควรส่งเสริมให้บุคลากรได้ปฏิบัติธรรม ฝึกสมาธิ ในความหมายของการขยับฐานะทางสังคมจะแบ่งออกเป็นการเปลี่ยนแปลงระยะสั้น ซึ่งบางครั้งใช้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงงานแต่ไม่เปลี่ยนสถานภาพไปจากเดิม เช่น การย้ายที่ทำงานหรือการย้ายที่อยู่อาศัย เป็นต้น

กลุ่มเพื่อน : การเป็นหนึ่งนอกระบบของครอบครัวกำลังพลเกิดจากกลุ่มเพื่อนต่าง ๆ การพบปะสังสรรค์ก็มีบ้าง แต่ใช้วิธีการแสร้งการแบ่งปันกันมากกว่า จะมีปัญหาติดเพื่อนจนต้องกั๊กมันอันนี้ไม่น่าจะมีปัญหา อาจจะมีบ้างที่ กิเลสเข้าครอบงำ ให้เพื่อนยืมบ้าง หรือช่วยเหลือกันบ้าง ในกรณีที่เพื่อนเดือดร้อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Wetherell, Taylor, & Yates (2010) ที่กล่าวว่ากลุ่มเพื่อนคือการที่กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการติดต่อสัมพันธ์กัน เกิดความรู้สึกร่วมอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งโครงสร้างของกลุ่มจะประกอบด้วย บทบาท (Roles) บรรทัดฐาน (Norms) กลุ่มย่อย (Subgroups) และสถานภาพ (Status) ของบุคคลในกลุ่มซึ่งกลุ่มเพื่อนดังกล่าว มีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมเป็นอย่างมาก เพราะกลุ่มจะช่วยหล่อหลอมเสริมสร้างบุคลิกภาพปลูกฝังค่านิยม บรรทัดฐานที่สำคัญของสังคมเพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เช่น การเสียสละต่อส่วนรวม ความรับผิดชอบต่อสังคม ความซื่อสัตย์และอื่น ๆ อิทธิพลของกลุ่มเหนือบุคคลจะมีมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับบุคคลมีความรู้สึกผูกพันต่อกลุ่มมากน้อยแค่ไหน

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

การนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาหนึ่งนอกระบบอย่างยั่งยืนด้วยหลักการเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 1 แนวทางการแก้ปัญหาหนี้ในระบบอย่างยั่งยืนด้วยหลักการเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 ในจังหวัดนันทบุรี

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาหนี้ในระบบอย่างยั่งยืนด้วยหลักการเศรษฐกิจพอเพียงของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 ในจังหวัดนันทบุรีได้ดังนี้

1. การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการแก้ปัญหาหนี้ในระบบอย่างยั่งยืนของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพภาคที่ 1 ในจังหวัดนันทบุรี จากผลการศึกษาพบว่า

1.1 ความพอประมาณ: ครอบครัวกำลังพลนำหลักความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า หลักความพอดีเข้ามาใช้ในการดำเนินชีวิตเน้นการผลิตเพื่อการบริโภค การรู้จักประมาณตนเอง พอใจในสิ่งที่มีพออยู่พอกิน การประกอบอาชีพ การทำมาหากิน

1.2 ความมีเหตุผล: ครอบครัวกำลังพลนำหลักความมีเหตุผลที่อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นตามกำลังที่ตนมี (งบประมาณที่จำกัด) การคำนึงคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

จากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบพบว่าเป็นการตัดสินใจอย่างรอบคอบ พิจารณาเหตุผล ความจำเป็น คิดไตร่ตรองให้รอบคอบ การจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดให้รอบคอบ ตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานความประหยัด ต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่น

1.3 การมีภูมิคุ้มกัน: ครอบครัวกำลังพลมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล พบว่า การเตรียมตัวให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น มีการวางแผนการใช้ชีวิต สร้างวินัยการออมให้กับตนเอง การยอมรับ การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีความรู้และคุณธรรม ยึดทางสายกลาง พอใจกับชีวิตที่พอเพียงรู้จักพึ่งตนเองและแบ่งปัน ช่วยเหลือคนในครอบครัว และคนอื่น ๆ มีสุขภาพใจและกายที่ดี

1.4 การมีความรู้: ครอบครัวกำลังพลมีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ พบว่า การรู้จักประยุกต์ใช้ทฤษฎีและการปฏิบัติ นำความรู้ด้านทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง นำมาวางแผนในการใช้ชีวิตอย่างผู้รู้ มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตเป็นผู้มีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ เพื่อพัฒนาตนเอง

1.5 ด้านคุณธรรม: ครอบครัวกำลังพลมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตพบว่า มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ซึ่งได้แก่ต้องมีความขยันหมั่นเพียร ประหยัด มีความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม เป็นผู้ที่มีความสุภาพ เป็นผู้ที่มีน้ำใจ มีความกตัญญู ความมีสติสัมปชัญญะในการดำเนินชีวิต มีความประหยัด ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติตนในการประกอบอาชีพ

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของปัญหานี้ของระบบของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี สำหรับปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหานี้ของระบบนั้นมีความสัมพันธ์กับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการแก้ปัญหาของระบบอย่างยั่งยืนของครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี จากผลการศึกษาพบว่า

2.1 บริโณคนิยม พบว่า การบริโณคนิยม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวเกิดหนี้ได้ ซึ่งเป็นความต้องการเกี่ยวกับการซื้อและการตอบสนองความต้องการสินค้าต่าง ๆ ของคนในครอบครัว การตกเป็นเหยื่อของการตลาด การซื้อของเงินผ่อน การซื้อของตามกระแสสังคม ที่ได้รับสื่อต่าง ๆ รสนิยมหรู แต่รายได้ต่ำ ก็จะทำให้เกิดหนี้ได้ ดังนั้นเพื่อให้ครอบครัวไม่เกิดหนี้ ความต้องการสิ่งของต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงสิ่งที่จำเป็นต่อการบริโภค มิฉะนั้นจะทำให้เกิดอันตรายต่อตนเองหรือ ครอบครัว ส่วนใหญ่สิ่งที่จำเป็นในการครองชีพ คือปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่ อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ต้องลดละเลิกสิ่งที่ไม่จำเป็น หรือไม่ก่อหนี้ให้กับครอบครัว

2.2 ค่านิยมใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นค่านิยมเกี่ยวกับกระแสในสังคม การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ การที่ใช้สินค้าราคาแพง การใช้สินค้าแบรนด์เนม การรับประทานอาหารแพง ๆ ได้กินอาหารในภัตตาคารหรู ๆ มีรถยนต์ขับ ชีวิตที่หรูหรา แต่รายได้ของตนเองนั้นไม่เท่ากับรายจ่ายที่มี ทำให้มีเงินไม่เพียงพอ เกิดการขาดสภาพคล่อง ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การมีบัตรเครดิต ความต้องการสิ่งของที่ขาดหายเมื่อตอนเป็นเด็ก ภาวะเศรษฐกิจบีบรัดเสียจนต้องไปกู้หนี้ยืมสิน ดังนั้นต้องไม่ตกเป็นทาสค่านิยมใหม่ ๆ ต้องมีวินัยในการทำงาน ต้องไม่นิยมสิ่งของฟุ่มเฟือย

2.3 ลักษณะครอบครัว พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวนั้นมีผลต่อปัญหาหนี้ นอกกระบบของครอบครัว หนี้เกิดจากจำนวนสมาชิกในครอบครัว เกิดจากสภาพเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ต้องนำเงินมาดูแลสมาชิกในครอบครัว ดังนั้นในครอบครัว ต้องมีความรัก ความสามัคคีกันดูแลซึ่งกันและกันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่สร้างปัญหาให้กับครอบครัว

2.4 การยับยั้งทางสังคม พบว่า การยับยั้งทางสังคม เป็นการสร้างภาระในระยะยาวเป็นการสร้างหนี้เพื่อแลกกับความมั่นคงปลอดภัยให้กับครอบครัว ต้องเป็นไปอย่างรอบคอบ ค่อยเป็นค่อยไปต้องเป็นไปตามกำลัง ไม่ฟุ่มเฟือยเหมาะสมกับรายได้ที่มี ไม่ควรเป็นหนี้ นอกกระบบควรเข้าระบบดีที่สุด

2.5 กลุ่มเพื่อน พบว่า การพบปะสังสรรค์ ต้องมีการแบ่งปันกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันต้องไม่ทำให้ตัวเองและครอบครัวเดือดร้อน ต้องช่วยเหลือสนับสนุนกันในทางที่ดี

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรีควรกำหนดนโยบายในการให้การช่วยเหลือด้านความรู้การปฏิบัติเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการแก้ปัญหาหนี้ในระบบให้กับ ครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรี อย่างเป็นระบบและมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน

2. กองทัพอากาศที่ 1 ในจังหวัดนนทบุรีควรถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการแก้ปัญหาหนี้ในระบบอย่างยั่งยืนเพื่อให้ครอบครัวกำลังพลเข้าร่วมเรียนรู้หลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านของการบริหารจัดการในครัวเรือน ด้วยความพอเพียง การวิเคราะห์ความมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต กระบวนการสร้างภูมิคุ้มกันในครัวเรือน กระบวนการมีความรู้ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและปลอดภัยในโลกไซเบอร์ และการส่งเสริมการเรียนรู้การนำคุณธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งทุกหลักสูตรนั้นควรมีการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พร้อมกับการประเมินการจัดทำหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรส่งเสริมให้เกิดการวางแผนทางการเงิน การวางแผนการใช้ชีวิตให้พอเพียง ให้รู้จักประมาณความพอดีในการใช้ชีวิต ซึ่งต้องไม่กระทบหรือเบียดเบียนใคร

2. ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคในครัวเรือน เน้นกินทุกอย่างที่ปลูกหรือปลูกทุกอย่างที่กิน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

3. ยึดมั่นในหลักศีลธรรมนำชีวิต ใช้ชีวิตด้วยความอดทน ขยันหมั่นเพียร ใช้ชีวิตอย่างมีสติ

4. ลด ละ เลี่ยง การบริโภคนิยมที่ไม่จำเป็น การรับค่านิยมใหม่ ๆ ที่ฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- ธนเทพ บัวบุศย์ (2560). การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกำลังพลชั้นประทวนกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 1 รักษาพระองค์. **วารสารสมาคมนักวิจัย**. 22(2), หน้า 218 – 228.
- ธัญญพัทธ์ วัฒนจิรพันธุ์ และจงจิต ลืออ่อนรัมย์. (2564). แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ส้นเกษตรกรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเกษตรกรตำบลไร่หลักทอง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ**, 6(6), หน้า 298-312.
- บุญลือ วันทายนต์. (2563). **พฤติกรรมรวมหมู่**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประไพพิมพ์ สุธีสินนันท และประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. **วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 29(2), หน้า 31 – 48.
- พระครูสุธีจริยวัฒน์, พระครูวินัยธรรวชัด ปยุตโต, อรพรรณ แก้วมาตย์ และพระวิวัฒน์ ธนวิโส (พรมศรี). (2564). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. **Journal of Roi Kaensarn Academi**, 6(5), หน้า 197-209.
- พิรวิชญ์ จิตรเพ็ชร. (2564). การบริหารจัดการธุรกิจวิสาหกิจชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพโดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. **Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University**, 8(1), หน้า 39-49.
- พิรญา เขตพงษ์. (2564). การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตของผู้มีงานทำในกรุงเทพมหานคร. **วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร**, 4(1), หน้า 105-115.
- เพ็ญจันทร์ แซ่หลีและคณะ. (2562). การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ของบุคลากรศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช. **วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์**. 4(1), หน้า 54- 72.
- ภัทรกร แพงไทย และคณะ. (2564). ตัวแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานคติเศรษฐกิจพอเพียงนครชัยบุรินทร์. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น**, 8(2), หน้า 250-262.

ไมตรี อินทรีย์ะทวิช บุญธิรัมย์ จิรสดา ปลายยอด อัญมณีชุมณี และอภิชาติ มหาราชเสนา.

(2564). การจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน. **วารสารมหาจุฬานาค
ทรรศน์**, 8(3), หน้า 86-98.

วรารัตน์ เขียวไพร. (2560). การประเมินความเสี่ยงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับ
วิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

วิทยา จันทรแดง. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนว
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตภาคกลางตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐ
ประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สิริกมล นามืองรักษ์. (2556). ประสิทธิผลโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน
ในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต).
กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

หทัยชนก คตะสมบุรณ์. (2564). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจฐาน
รากของชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านเนินถ่าน หมู่ที่ 6 ตำบลเสือโฮก อำเภอ
เมือง จังหวัดชัยนาท. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**, 6(7), หน้า
270-286.

อำนาจ สุกุลทอง, ดำรง กิตติชัยศรี, บรรยง ศรีตะวัน, จรัส สว่างทัพ. (2564). การพัฒนา
ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในอาชีพปลูกพืชเศรษฐกิจ
ของเกษตรกรตำบลเมืองไผ่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์. **วารสารวิชาการ มจร
บุรีรัมย์**, 6(1), หน้า 194-198.

Wetherell, Taylor, & Yates (2010). The field of identity studies. In: Wetherell,
Margaret and Talpade Mohanty, Chandra eds. **The Sage Handbook of
Identities**. London: Sage, pp. 1-27.

